

Auspiciis supremi Numinis!

DISPUTATIONEM

DE

QUARTANA INTERMIT- TENTE,

Sub PRÆSIDIO

Amplissimi, Excellentissimi & Experientissimi

VIRI

PAULI MARQUARTI SLE-
GELII HAMBURGENSIS, Philos.

& Medicinæ Doctoris, Anatomiaæ, Botanices

ac Chirurgiaæ Professoris celeberrimi,

Domini Præceptoris & Patroni

sui nusquam satis co-
lendi,

Publicæ disquisitioni subjicit

CASPAR SIGISMUNDUS à SIBURG

Magdeburg. Saxo.

Add. 10. Junij

Loco & tempore consuetis.

JENÆ

ATHOL. SPEC. ERNESTI STEINMANNI,
ANNO CLC IDC XLII.

991,58

Mer. f. 349

55 29.
55

DIGITATIONEM

36.

АМАТАНО
ТИМЯТЫ
ЭТИЕТ

САНКТ-ПЕТЕРБУРГ

ИМПЕРИАЛЬСКАЯ ПУБЛИЧНАЯ БИБЛИОТЕКА

1 А 1 V

При Марияти Слѣ
дуетъ Марияти Пилотъ
Донъ Прокопъ Пилотъ
Изъ Пилотъ

КАРАЗИНА СИБИРЬ

<

Ngens illa FEBRIUM cohors, maxime infestū Mortborum genus, miris adeò mortis, & facie multiformi capita nostra terret, ut ratio penè cum experimentis præ istis trepidet; aliis indesinente impetu obruentibus, aliis tenui peste repētibus, aliis cum horrore & multâ membrorum quassatione usq; subeuntibus, aliis indicio plus simplici feritatem suam prædantibus; Omnibus vero id agentibus, quo somitem illum ac conservatorem viræ nostræ, calorem nativum cum humido primigenio ante diem misere depopulentur.

Ex his in præsentia considerandam assumptissimus illam speciem, quæ, quod majorem habet intercedinem, atq; longiores donat inducias, & refectioni locum, quarto subiude die exsurgens, rùm ad statum usq; circuitum cursus definit, QUARTANA INTERMITTENS dicitur.

Definio: Quod sic Intemperies calida, & siccæ cordis primùm, & inde totius ab humorē melancholico in primis viis, ac ramis venæ portæ, mesenterico, & splenico, putrefacente suborta, cum rigore & dolore ostocopo invadens, omnesq; lædeos actiones.

GENUS esse Intemperiem solum calidam pleriq; statunt, exclusâ à formalis febris ratione siccitate; Verum non leves causæ alteram in sententiam nos trahunt. Nec enim pro objecti constitutione, quod per copiosam humiditatem suam siccitatē non tam admittit, febris Natura æstimanda est, ut etiam monet Herc. Saxonial. 8. de feb. c. 38. Sed quia Ignis est, Talis autem absq; siccitate esse nequit, & à Scal. Ex 14. Res Ignita dicitur, habens ignem & siccitatē: conjunctæ hæ qualitates demum febris formam absolvunt, utrāq; respectu illarum partium, quas sua in contrarium operatione induxerunt, actū quidem ipso subjecto existens. at-

A 2 tamen

tamen, quoad Super eam nobis insitam potestarem, quā
abolito peregrino accidente liberatur illius occupationē
debita proportio, nondum invalescunt, & in habitum abe-
unt, ab instrumentis Formæ nostræ substantialis ad sui re-
parationem efficacibus exterminabilū; Quare si Medicus
huic naturæ certaminis tenter ferre suppetias, non solum
ab Artis nostræ Magistris calorem attendere jubebitur, sed
etiam siccitatem non negligere, quemadmodum passim Galenue
& i. de ratione vīd. in ac. r. 13. præcipit: Si contraria
contrariorum remedia existant, Febris sanè peculiare re-
medium ut virtute cum refrigerante, tum humectante sit oportet,
Id namq; febris naturæ, ut quæ calida & siccā est, contraria
erit. Talū siquidem Naturæ est Ignis.

SUBJECTUM alii aliud statuunt, non cauti à diver-
sitate, quæ est inter Locum putredinū, & primarium recipiens
passivum effectus ejus quod Gal. 1. ad Glauc. c. 5. monet. Este-
nīm aliis Materiæ Remoræ sive antecedentia locis, Lien præci-
pue, tum vasa & viscera reliqua, in quibus cœnoſæ humi-
ditates coacervari possunt, aut obſtructiones fieri. Alius
Materiæ proxime omnes nempe viæ, per quas putridæ exha-
lationes ad cor deferuntur, ut sunt rami venæ portæ, ac
ab his facti communicatione, vena cava, atq; arteriæ.

At PRINCIPALE morbi SUBJECTUM COR est;
Ad cuius extensionem per omnes totius partes porrigen-
tem medianibus arteriis potissimum & venis qualitas illa
extenditur, & sic ADÆQUATUM Intemperiei febrilis
SUBJECTUM universum CORPUS constituitur.

CAUSA PROXIMA est humorum in corde accensio
& solidæ etiā ejus substantiæ incalcentia. **MEDIATA** hu-
jus effervescentiæ CAUSA sunt putridi vapores exhalantib;
humoris Melancholici, ejusq; non alimentarii (nec enim cum
jocle facere possumus, quia ab hac sanguineæ massæ parte in
venis putrescente Quartanam generari existimat) sed crassi
& atri succi post factam impurioris & feculentioris chyli in
destinatis visceribus concoctionem ad excernendum natu-
raliter superfluit, sed ab obſtructionibus in effluxu impe-
diti,

diti, aut infra memoratis de causis plus, quam par erat, cum
mulati, & inde vel longa retentionis mora, vel copia natu-
ram gravante putrescentis. Atq; hoc excrementum com-
muniter crassum appellamus, quamvis cum multo ichore,
conunctum sit, ut docet Hipp. cum sanguinem in melancho-
licum 6. Epid. 32. ιχωροειδή καὶ λεπτοί υγροί τε & tenuem no-
minat & Aris. 9. Probl. 5. υδωρεῖ aquosum. Non raro ei ali-
quid pituitæ admisetur, & Quartanam notabam reddit, ut
observat Montanus, vix, inquit, videbitur Quartanam puram,
sed semper aliquid pituitæ admisum est Melancholie. Ratio est,
quod quia ad obstructa vasa festagnat, est παχὺς καὶ δύρ-
εις, καὶ δισκίνητος crassus & difficulter mobilis, qui affuit est
Φλεγμатικὸς, καὶ ὡμὸς, καὶ ημίπιπτος, pituitosus, crudus, &
semicodus. Verum sola etiam pituita, praesertim quæ falsa est,
& adustionem passa Quartanam generat, conspicimus namq;
corpora, in quibus nulla Melancholie indicia, hunc mor-
bum incurre: Nec minus saepe fit ab humore atrabilario
non tamen illo, qui Φαῦλος malus Platoni ἄγριος ferus dicitur,
sed qualis ex superflavatione reliquorum humorum an-
te subsidente, quam in illam diritatem perducat.

CAUSÆ REMOTÆ NATURALES tales corpori
excochymiam inducentes sunt: Temperamentum totius frig-
gidum & siccum, Rationem affert Senn. l. 2. Inst. part. 2. c. 6.
quod humorem tenuem absumento sanguinem terreum,
& crassum reddat, quin potius, quod obstructionibus ob-
noxium sit, difficilis concoquat, excrementsa cumulet,
minus perspirat; **Calidum & siccum** humores adurens: **etas**
consistens præ ceteris hujus mali insultibus substrata: Par-
tium digestione destinatarum vitium Eparis, Lienis præci-
pue, tum Ventriculi, in quæm confluunt ichores quoescunq;
corpus colligit superfluos ait Hipp. 6. sanie. tunc. c. 9. Idem 2.
prægn. c. 13. Non Epar tantum sua ipsius excrementsa quæ-
dam, & ichoras, & humores præternaturales in ventri-
culum mittit, sed & totius corporis excrementsa eò confla-
nit. Gal. 5. loc. off. c. 6. agens de Melancholiâ docet, si quis
301

dem affectus sit *Lien* μοξθηρὶς ἵχωρε πράντιον ichorem labi ex illo in *Ventriculum*: Unde quartanæ s̄epe tam faciliter & celeriter vomitu extirpantur.

NON NATURALES. Cibi multum crassi succi continentes, caro salita, bubula, cervina, extremitates & interiora animalium, pisces cœnosi, ut angvillæ, ostreae, lymaces terrestres, & marinæ, caseus vetus, inter olera pugnissimum brassica, inter legumina lentes, Vinum crassum, cerevisia feculenta, acetum. Etsi enim splen eo gaudet, tamen cum sere in quartanâ redundet attrabile, eamq; acetum fermentet, in sublime attollat, & multis partibus augeat, iugile est, ut docet Hipp. 3. de piñt. 14. in ac. t. 38. Autumnus ab æstate calidâ, ver inæquale & Autumno simile aer in locis maritimis, occultus siderum influxus, unde non nunquam sunt epidemie, summos, infimos, medioxumos, omnium ætatum homines corripientes. Mæror & timor ex causâ manifestâ, somnus intempestivus, meridianus, de quo Avic. 3. primi d. 2. c. 9. gravat splenem, inquit, & Paulus Aegineta l. 1. c. 97. Ex somno meridiano surgentes s̄uper rugum acidum habent. Supressa deniq; consuetata aliqua, præsertim hæmorrhoidum evacuatio, Quam causam cur aliqui ad præternaturales referant, non video, nam sive materiam, sive excretionis modum aspicias, utraq; sunt naturalia, peccant, solum, mōrbumq; excitant, quatenus retinentur.

PRÆTERNATURALES sunt: Aliquando Centagium, ut plurimum febres, aliiq; mōrbicum Quartanâ commutantes; Tertianæ præsertim & ardentes, à quibus dentes ἵχωροι αἱματοι tenui ichor sangvinis absumuntur, & qui remanet χυμὸς παχὺς, ὅντες λεγόμενος humor crassus feci vini non ab simili levî super affatione patrem dispositionem recipit Gal. l. 6. loc. aff. c. 2. A vermisbus Quartanam in puellâ noventi anno cavit Forestus l. 7. obs. de sympt. feb. quibus aloe exhibita dejectis febris mox desierit. CHYMICORUM in causis Febrium reddendis sententia, si ullibi certè hic locum habet. Nam cum Melancholici salsis, acidisq; ichoribus, & nitrosis cruditatibus abundant, crass-

sior

sior verò sanguis oleosæ pinguedinis tanquam sulphuris nō
expertsit, sit ut, quoties hæc invicem exactè permiscen-
tur, fermentat, & per minima uniuntur, spiritus quidē acres
austeri, & acidæ membranas ac periostia infestè vellicet, sul-
phur autem hostem suum aversatū, & accensum alta petat,
atq; in universum deferatur, donec deflagrabit. At cum
impiorius sit, quam in reliquis, neq; tam φλογίσω, tardius
etiam incenditur, obscurius ardet, & lentius absimitur.,
quales effectus in operationibus Chymicis non sine jucun-
ditate advertimus.

DIFFERENTIÆ. Quartana differt cum inter se, tunc
ab aliis sui generis Febris. Inter se, Ratione Materiæ, alia est
Exquisita, quam pura melancholia producit, alia Spuria,
ex pituita, & reliquis humoribus torrefactis nata, proq;
multiplici superassationis eorum varietate alia iterum est
mitior, alia violentior, Hinc Ratione durationis alia longior,
alia brevior; Ratione generationis alia primigenia, alia quæ
morbos & febres prægressas sequitur, quod accedit creber-
ime, si quidem reliquæ impuritatum crassarum non inte-
grè evacuatæ facile aduruntur, & atrabiliam naturam
adiescunt. Ratione loci, in quo hæret μίασμα, alia in epate,
ejusq; rami, alia in liene, alia in Ventriculo. In hoc enim
deprehensum est tam crassum & contumacem, ac atra bilis,
humorem colligi, & Quartanæ vultum, moresq; induere,
Deniq; si diversis in locis stabuletur, alia duplex, alia triplex
evadit. Ab aliis Febris distingvi & internosci faciunt eam

SIGNA DIAGNOSTICA. PERIODUS de quarto
in quartum recurrens, non ob minorum Melancholici in-
hac febre, quam reliquorum humorum in aliis copiam.
Neq; etiam ob remotiorem à corde lacum, sed ob supra di-
ctam ejus qualitatem, qua segnus putreficit & acceditur.
Quod autem STATO DIE hæc eveniant, alia insuper ratione
sieri putandum, & excludimus hic primum Pythagoricos cum
suis numeris, nec enim quantitas per se principium actio-
num esse potest; Astrologos dein illos, qui omnia cœlo
dedu-

deducunt, & vel motum Lunæ, vel aspectum, vel nescio
quid ejus hanc quartaniam commotionem inferre prædi-
cant. Verum enim verò propria magis & propior causa
quærenda est ex iis, quæ sunt in nobis: Acquirit nimis
quilibet humor non à loco, membro scilicet debili, in quo
coacervatur, neq; tam à sua qualitate aut copiâ, sed à pu-
tredine inquinamentum peculiare, fermenti instar se habens,
quod certo tempore massam suam attollere aptum natum
est; Quamvis nonnunquam expultrice à medicamentis,
victus errore, animi affectu, aliove motu concitatâ tenor
ejus concutiatur & tremat; Aut in spuria Quartana, cum
subpeccat aliquid alterius humoris, qui quidem putredi-
nem ex suo principio non recipit, proindeq; propriam for-
mam facere incepit, suâ tamen contagione ac impulsu
melancholiæ motionem accelerat, PAROXYSMI sive ANTI-
CIPATIO, ejus plerumq; 12. aut 14. horarum spatio defi-
nita TERMINATIO 24. interdum duret, notante Pisone, &
Holerio, nempe propter pituitæ concursum ad mictionem
sub unâ formâ conficiendam per humiditatem ac liquidita-
tem suam aptissimæ,

RIGOR cum DOLOR EOSTOCOPO,
Cum serum ab adustis & quasi incineratis atque bilis fecibus
acredine imprægnatum, & à sangvine ob crassitudinem capil-
laries arterias & venas non mox evadente haut temperatum
& dilatum, in membranas, ac periostia exquisitissimo sen-
su prædicta effunditur.

PLESIUS TARDUIS & RARIUS magis quam in al-
la febre, præterea INAEQUALIS, ut qui omnium commu-
nis est, in hac tamen evidentissime deprehenditur.

URINÆ in principio sunt tenues & aquosæ, in pro-
gressu crassiores, magis coloratae, nunc nigriores, nuac fla-
viores in diversis subjectis pro admitione diversarum eru-
ditatum; SUDORES admodum copiosi propter scri a-
bundantiam nec non ἡγεμόνης φύσις μόνον χυμῶν contentorum
in vénis tantum & arteriis humorum à calore febrili colliqua-
tionem, ἀλλὰ κακέπητος καὶ αὐτοῦ κακοῖς δυράμεως sed
mitens,

mitem, & sine erodente malignave facultate. Cæterum LIEN-
tantum non semper afficitur, tumet, obtuso dolore gravat,
viscus siquidem propter arteriarum multitudinem, & exi-
guitatem levi etiam sanguinis vitio obstructionibus obno-
xiuum.

PROGNOSIS. Quartana primigenia sola periculi
expers est, item quæ juvenes invadit sanis visceribus, & vi-
ribus integris pollentes; Alios autem morbos graviores
subsecuta, aut ex inveteratis obstructionibus orta, vel im-
becillum senem occupans plerumq; inexpugnabilis ad Li-
bitinam lento gradu dederit, Nec vacat periculo, quæ ab
atra bile provenit, in hec tam enim terminatur, & si nimis
adusta, feroxq; sit, in maniam transit, mitior illa, quæ à
puro succo melancholico, etsi tardior, simplex facilior,
quam duplex, aut triplex, cum hæc febris eo maximè secu-
ritatis nomen adepta sit, quod ampliore circuitu Naturæ
donet indicias; Aliquando, si voces bonum, quod minus
malum est, salutarem liceat dicere, tollit siquidem epilepsi-
am, juxta Aph. 70. l. 5. Hipp. & l. 1. Epid. spasmodum ac Tetanum
superveniens solvit.

LONGITUDO: Longissimum morbum Heurnius ad aph.
25. l. 2 nominat. Hoc citato aph. Hippocrates distinguit ab
aëris constitutione: Aëtivæ Quartanæ maximam partem sunt
breves, autumnales longæ, maximeq; qua proximè absunt ab hy-
eme. A loco Hollerius, Quartana à liene, inquit, longior, ab hep-
ate brevior. A diæta male administrata brevissima, quam post
sex paroxysmos Platerius perfectè curavit. Quibusdam na-
turis ita penitus infixa est, ut qs. innata plurimos annos per-
duret, aut domestica facta, si medicamentis tentes, magis
affligat, & gravissimis symptomatibus excitatis ab incepto
deterreat.

MODUS EVENTUS. Plerumq; per vomitum
& sudores abit: Aliquando solvit criticè urinis crassis,
nigris, meœstruis, aut hæmorrhoidibus fluentibus, proflu-
vio sanguinis è naribus, abscessu in crura. De Urinis calibus
nota, post signa coctionis semper salutares esse, absq; his

B. 25. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 687. 688. 689. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 697. 698. 699. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 707. 708. 709. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 715. 716. 717. 717. 718. 719. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 725. 726. 727. 727. 728. 729. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 735. 736. 737. 737. 738. 739. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 744. 745. 746. 746. 747. 748. 748. 749. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 754. 755. 756. 756. 757. 758. 758. 759. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 764. 765. 766. 766. 767. 768. 768. 769. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 774. 775. 776. 776. 777. 778. 778. 779. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 784. 785. 786. 786. 787. 788. 788. 789. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 794. 795. 796. 796. 797. 798. 798. 799. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 804. 805. 806. 806. 807. 808. 808. 809. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 814. 815. 816. 816. 817. 818. 818. 819. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 824. 825. 826. 826. 827. 828. 828. 829. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 834. 835. 836. 836. 837. 838. 838. 839. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 844. 845. 846. 846. 847. 848. 848. 849. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 854. 855. 856. 856. 857. 858. 858. 859. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 864. 865. 866. 866. 867. 868. 868. 869. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 874. 875. 876. 876. 877. 878. 878. 879. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 884. 885. 886. 886. 887. 888. 888. 889. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 894. 895. 896. 896. 897. 898. 898. 899. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 904. 905. 906. 906. 907. 908. 908. 909. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 914. 915. 916. 916. 917. 918. 918. 919. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 924. 925. 926. 926. 927. 928. 928. 929. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 934. 935. 936. 936. 937. 938. 938. 939. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 944. 945. 946. 946. 947. 948. 948. 949. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 954. 955. 956. 956. 957. 958. 958. 959. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 964. 965. 966. 966. 967. 968. 968. 969. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 974. 975. 976. 976. 977. 978. 978. 979. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 984. 985. 986. 986. 987. 988. 988. 989. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 994. 995. 996. 996. 997. 998. 998. 999. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1004. 1005. 1006. 1006. 1007. 1008. 1008. 1009. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1014. 1015. 1016. 1016. 1017. 1018. 1018. 1019. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1024. 1025. 1026. 1026. 1027. 1028. 1028. 1029. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1034. 1035. 1036. 1036. 1037. 1038. 1038. 1039. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1044. 1045. 1046. 1046. 1047. 1048. 1048. 1049. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1054. 1055. 1056. 1056. 1057. 1058. 1058. 1059. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1064. 1065. 1066. 1066. 1067. 1068. 1068. 1069. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1074. 1075. 1076. 1076. 1077. 1078. 1078. 1079. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1084. 1085. 1086. 1086. 1087. 1088. 1088. 1089. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1094. 1095. 1096. 1096. 1097. 1098. 1098. 1099. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1104. 1105. 1106. 1106. 1107. 1108. 1108. 1109. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1114. 1115. 1116. 1116. 1117. 1118. 1118. 1119. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1124. 1125. 1126. 1126. 1127. 1128. 1128. 1129. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1134. 1135. 1136. 1136. 1137. 1138. 1138. 1139. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1144. 1145. 1146. 1146. 1147. 1148. 1148. 1149. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1154. 1155. 1156. 1156. 1157. 1158. 1158. 1159. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1164

eratam eum sedimento nigro livido materiæ prævæ copiam, & virtutis angustiam sinistro omne innuere: De Hemorrhagiâ, si modum excedat, hepate infrigidato eachxi- am subsequi. Non raro in graviores morbos definit, lapi- dem renum, epilepsiam, convulsionem, pestem, cancrum, schirrum, Crato apud Scholzium consil. 257. affirmat, vix unquam ita discedere, quin aliquas relinquat corpori molestias, præcipue autem pertimescenda esse melancholiā hypo- chondriacā, & Hydropem. Ratio patet ex superioribus, nempe si generata à calore colliquamenta obstantibus obstru- ctionibus non eunt, quo Natura solet deponere, necessariò fieri έξαιφνίας ὑδρώδης καταστάσεις, abdomen attolli tumoribus aquosis.

CURATIO absolvitur tergeminâ Indicantium, & Auxiliorum classe. INDICATIO CURATORIA morbum concernit, ubi, si sola febris foret, ad refrigerandum, humectandumq; omne Medici consilium veluti ad finem esset diri- gendum, præcipiente Galeno q. meth. med. c. 14. Sed cum hæc aliis rebus præter naturam implicitetur, causa nimirum con- juncta sit, eam primo loco PRÆSERVATORIA IN- DICATIO tollere monstrat, imò omne ferè negotium facessit; Proinde humor alteratus; frigidus nempe & sic- cus, calefacientibus & humectantibus; crassus, & visci- dus, attenuantibus, & incidentibus; calidus verò & exu- stus, refrigerantibus; idoneis modis omnibus tollatur; Neu novus subinde generetur, scaturigo ejus intercipia- tur, reserando viscerum obstructiones, corrigendo intem- periem, confortando imbecillitatem. In primis curandum, ut μίασμα illud putrefaciens discutiatur. Si Rigor aut alia symptomata urgent, ea quoq; respicienda. INDICATIO VITALIS respicit vires, propter pertinaciam morbi, quæ clementiam suam compensat, non negligendas. Quibus omnibus satisfaciet auxiliorum materia ex

I. CHIRURGIA. VENÆSECTIO, si febris ab adusto sanguine, aut evacuatione suppressâ, venæ tur- geant, nec adsit aliquid horum, quod prægnanter obstet, ab initio

initio primis viis Jenite abstensis instituatur. Com-
modissime autem in brachio sinistro tunditur Lienaris, neq;
enim de nihilo est illud καὶ οὐ Hipp. & Gal. Nisi magna sit
sangvinis in toto abundantia, cuæ evacuationis ergo hep-
tice apertione ante lienarem desideret. Salvatella incisio-
nem non sine præsenti emolumento, præterquam in aliis
plurimis morbis, omni etiam viscerum intemperie, & haæ
febre haut inferiora secuta medicorum pars semper magni-
fecit. Atq; hanc persuationibus sanè frivolis ab aliis reje-
ctam experientiam Amplissimus, & Excellentissimus Dn. D.
Præses, Magnus Promotor meus sua de ven. secand. delectu disputa-
tione luculentissimis insuper rationibus afferuit. Ejusdem
nos autoritas, & locuples peritia Hæmorrhoidalium sectio-
nem vetant, quod plerumq; vel incurabilis fistula remane-
at, vel incorrigibilis sangvinis fluxus, aliaq; non conte-
mnenda pericula subsequantur; Tutiū & fructuosissimè
apponuntur HIRUDINES, de quibus observatum, post
secundam accessionem ad aures applicatos quartanam in-
tercepisse. Fœminis concurrente mensium suppressione
circa consuetum fluxus tempus Saphena pungatur. Gæte-
rum in augmento, quæ utilis visa fuerit, sectio repeti potest
Tempus particulare est, cum Natura minus affligitur. Ali-
quando cautè circumspectis omnibus sub ipsa Πτυογμασίᾳ
admittitur.

FRICTIONES blande sovent, exuscitant calo-
rem, corpus reddunt perspirabile.

VESICANTIA prospéro nonnunquam eventū,
quā arteriæ magis ad cutem vergunt, applicantur, cum au-
guramus οὐ πεδενῶδες inquinamentum non profundius in-
primis viis latere, sed altius in vasa protrupisse, quale quid
Naturam pustulis ejectis eniti videmus.

CAUTERIA etiam tanquam remedium non con-
temendum post corporis purgationem tibiis inuri pos-
sunt, ut ad partes infernas trahatur vaporum ascensus.

II. PHARMAKEIA. Oportet semper in melan-
cholicis temperatè procedere, unde ortum est illud gravis-

B 2 simo-

simorum Medicorum Axiomā: "Eúxgas & melancholicis, la-
pidi rēnum, scirrhis, Quartanis. Itaq; pessimē consulunt,
qui confessim vomitoriis, purgantibus, sudoriferis fortibus
instant, & mōrbum nascentem in ipsā herbā rescindere, &
opprimere conantur quā temeritate sēpe duplex, aut tri-
plex redditur, aut in graviores affectus effetae sit. Nisi con-
stat mōrbum tantū ab errore externo provenisse, vel mul-
tas cruditates congestas esse, quæ coctione non exspectatā
debeant educi: Alioquin spretis ceteris pro hoc medeni-
di modō rationibus ab initio saltē LENIENTIA præ-
beantur, ex levī decoct. fumariæ, epithymi, & fol. sennæ in
sero caprino, syr. de pomis saboris, syr. ex infus. ros. pallid.
cum fol. sennæ, aloe rosatā, Elec̄t. lenit. & aliis blandē eva-
cuantibus. Aut injiciantur CLYSTERES quibus fl. bor-
rag. buglossi, succus liquoritiae, & aliquid hieræ simplicis
addita sint.

PRÆPARANTIA *alia* humoris peccantis excessus corrigunt, & pro ejus diversitate, si calidus fit, quæ re-
frigerent, frigidus quæ modicè calefaciant, siccus, quæ hu-
mectent, omnia autem putredinem inhibeant, eliguntur,
eiusmodi sunt cichorium, fumaria, ceterach, borrage, bu-
glossum, cortices citri, capill⁹ Ven. melissa, chamædrys &c.
atq; ex his variè composita: *alia* simul vias recladunt, per
quas cocta materia ductum purgantis promptius sequatur,
qualia parantur ex rad. filicis, polypodii q., cortice rad. ta-
marisci, capparum, cuscutā, genistā, sale hyperici, centau-
ri minoris: Egregiora & validiora pro contumacibus ple-
rumq; in hac febre oppilationibus DIGESTIVA petuntur
& CHYMICORUM scholâ, Tartarum Vitriolatum, arca-
num Vitrioli, crystalli Tartari, mixtura Antihypochondria-
ca, Tartarum chalybeatum: attenuant, incident, aperiunt,
cachexiam, & putredinem emendant. Crocus Martis ape-
ritivus aliquot dies sesqui horam ante cibum sumt⁹ atrum
sanguinem reseratis obstructionibus educit. Universale di-
gestivum repetitis vicibus ad gr. 15. cum Cremoris Tartari
Scrup. sine discrimine humoris febrem gignentis adhibi-
tum insignem præstat operam.

Qui-

Quibus præmisſis PURGANTIA agmen ducant
ex Myrobalanis Indis, sennā, Epithymo, Helleboto nigro,
quorum specifica vis respectu humorū attendi potest,
aut etiam promiscua usurpari; Hic ingens se aperit campus
syruporum, electuar. pulverum, confecti: apozematum.
Brevitatis studio atq; etiam utilitatis præstantiā, tum nau-
seæ minoris nota nomino purissima Melanagogum, & Catho-
licum extracta Amplissimi, & Excellentissimi Viri Dn. D. Joha-
nnis Michaëlis Prof. Publ. Lipsi. Patroni mei honoratissimi, quem
penes Virum haut verear dixisse Chymiam.

... --- sibi sedem magis omnibus unam
Post habitu legisse locis; hic illius arma,
Hic veri cultus, vigilesq; altaribus ignes
Centenii fumant.

Cumq; serū in melancholicis abundet, EJUSDEM potio ex
Gialapā cum syr. acetos. citri utiliter dabitur: Vix quid
elegantius serum subtrahet, aut sumetur lubentius. Cœte-
rum ob gravem mali pervicaciam, & diuturnitatem eva-
cuatio cum digerentibus alternatim repetatur.

VOMITORIA, quibus materiam in Ventriculo,
circaq; cum congestam, & febrem aucturam educere ani-
mus est, die intermissionis ante vel post cibum, videndo
quam æger proclivis sit ad vomitum, ne subsistant circa
præcordia, & malo accedant, quocunq; morbi tempore in-
stituantur; Quæ autem proximam materiam excutiant, in
paroxysmo, aut paulo ante exhibeantur. Mitiora sunt: Ex
aceto & acetosâ destillatum, aqua rosarum pallidarum in-
biliosâ Quartana sæpe experta, succus raphani cum oxy-
melite, conserva summitatum sambuci. Potentiora: Plateri
è nucibus viridibus, pulvis rad. aut fol. afari, diasarum Fer-
nelii, oleum è semine ebali, hepar Antimonii, Mercurius
vitæ, sal vitrioli, Infusio vitri Antimonii, quod effectus non
ignobilis gloriâ insignivit observatione singulari Amplissi-
mus & Excellentissimus Dn. D. Wernerus Rolfinek; Medicus con-
summatissimus, venerandus Praeceptor & Patronus meus sua de-
febr. Intermiss. dispensatione. Helleborum album, & Veratrum,

B 3 quoad

quoad fieri potest, non subministrat cautiorum manus.

DIURETICA magnâ seri partem ægrum gravantem, aut in sudoris nimis molesti materiam abeuntem per suas vias derivant. Locum habent vigente morbo, cum Natura cruditates per vasa agitare, & separare incipit. Neq; prius exhibenda, quâm viscera pertinaci obstructione liberata sint; præsertim calida, quæ humores validius rapiunt, & obstructions augent. Commendantur syrapi de radicibus aperi: spiritus salis, Therebinthiæ, Tinctura Tartari, violarum, sal fumariæ, absynthii, ononidis.

SUDORIFERA saepe tam feliciter suo munere defunguntur, ut magna eorum pars inter appropriata numeretur: Adhibentur signis coctionis apparentibus: Sales fixi ē vegetabilibus notis, Antimonium Diaphoreticum, Mixtura simplex, Bezoardicum minerale, solare, ebur & cornucervi sine igne, sal C.C. volatile, decoctum sarsæ parilæ; Spiritus Saturni ad gr. ȝ. cum Spiritu C.C. aut florum sambuci propinatus melancholicum humorē peculiariiter emovet; Nec aliâ quam egregiâ vitiosos succos per sudorem dispellendi facultate præsunt ante paroxysmum data, Mithridatum, Theriaca, Aqua Theriacalis, Carduban. &c. sal Ammoniaci Martiale aliquoties ante accessionem sumatum mirificè penetrat, & discutit reliquias febrilis plasmat.

ALTERANTIA ET CONFORTANTIA; dum in causæ ablatione laboramus, toto morbi tempore, maximè verò in statu non omittenda sunt; Alterant: Conserva buglossæ, berraginis, anthos, adianthum, syr. fumariæ, acetosit. citri, de lupulo, de pomis, syr. violatus, decoctum raptorum, cortices tamarisci, ceterach, chamæpytis, trochisci de capparibus, absinthio. In quibus medicamentis semper splenética præpolleant. Confortant vel totum corpus, vel certas ejus partes: Species diatrodon Abbatis, lætificantis Galeni, confectio Alchermes, de hyacintho, elixir proprietatis, stomachicum, Epaticum rubeum, extractum splenis bovis, magister. perlac. & corall. Tinctura

Etura Martis dulcis, Tinctura Coralliorum vera: Omnia
exquisitissimâ arte parata in sacrario Hermetico honorifice-
tissime memorati Domini D. Johannis Michaëli Patroni & Prä-
ceptoris mei, cui, quæcunq; horum pono, visa & experta re-
fero universa, ac singula.

ANTIPYRETICA à proprietate agere credita univer-
salibus debito modo & ordine præmissis, & coctione satis
institutâ succedunt. Eorum, quæ intrinsecus usurpantur,
multa non aliena sunt à ratione; ut spiritus febris fugus, flo-
res & radices chamæmeli, pulvis castorei, succus calamen-
thæ viridis, succus verbena cum paucō vino, essentia ro-
rismarini, haustus vini anthosati cum paucâ Theriacâ, pul-
vis sol. Batonicæ, specificum febrile è conchis margaritife-
ris, oculi cancri, hepar ranarum pulveris. & cum urina pue-
ri haustum, Cor Leporis à Diomede Cornario pri⁹ expertum,
approbarum à Monavio, Andrea Hildebrando, & hactenus ab
aliis in usum non vanum tractum.

EXTERNA. Cum *Lienis* deoppillatio magnum resti-
tutionis ab hac febre afferat momentum, efficacissima ad
hunc finem obtainendum erant *extrinseca* remedia **I N U N-**
C T I O ex oleo amygdal. dulcium, & amar. chamæmeli-
no, irino, aut **C A T A P L A S M A** ex decoct. meliloti, sœnu-
græci, absinthii, anethi, cum farina hordei, orobi. Si Scir-
thus adsit, **U N G V E N T U M** ex ammoniaco dissoluto in a-
ceto sambacino, addito oleo de cappar. cum pinguedine
anseris & paucâ cerâ. *Ventriculo* illinatur oleum Menthæ,
masticinum. *Epati* oleum rosac. succus cichorii. *Pulsibus*
manuum injectum **E M P L A S T R U M** opinione & spe citius
Quartanam tollere visum est, quale, quod Turcicum
vocant, & *Amplissimus*, *Excellentissimus* atq; *Experiensissimus* Dn.
D. *Præses* mihi gratosissimè communicavit, **F E R D I N A N-**
D U M II. Imperatorem diurno hoc affectu liberavit: Nō
absimili ratione agunt Vesicantia, de quibus supra dictum,
& illud Strobelbergeri ex quatuor Elementis. **A M U L E T A** ple-
raq; superstitiosis nituntur opinionibus. Interea recepto
apud populum mori, & pravæ consuetudini aliquid tribu-
endum,

endum, aut experimentis rationi cōcedendum est. Trullianus
Scarabæum vivum fulvo linteolo obvolutum & collo su-
spensum certò juvare afferit: *Franciscus Joël* pane ex urinâ
patientis pisto, & à cane ejusdem sexus, cuius est æger, de-
vorato: Alii ovo in urinâ quartanarii aliquot horas cocto,
foraminulis pertuso, & in acervo formicarū defosso, febrem
cessare affirmant. Quidam araneam nucum pucaminibus
inclusam; Nonnulli lacertam viridem, aut absonos chara-
cteres collo appendunt. Sunt qui non vereantur hīc dicere,
Medicum pro suo genio & forti imaginatione vires influe-
re! An hoc faciat profunda intentio ægroti, an incognita
rerum sympathia? Quilibet abundet suo sensu. RIGOR
nonnunquam in progressu Febris adeo intenditur, ut homi-
nes in mediâ glacie constituti videantur. Is antevertatur in
ungendo principio accessionis spinam dorsi, scapulas, & hypo-
chondrium sinistrum oleo rutæ cum foliis abrotani cocto,
oleo liliorum cum oleo de piperibus, unguento Martiato.

III. DIETA. Præcipua Curationis pars in probâ vitæ & virtus
institutione sita est, Vixq; aliquid selectissima remedia proficient, ni-
si monente Hipp. i. Epid. 2. *Æger obediens unâ cum Medico morbo*
velutetur, & convenientibus omnia desideriis metiatur. AER itaq; sic
temperatè calidus, & humidus, vitetur crassus, nebulosus, palustris,
aut ventis australibus agitatus. CIBUS habeat omnes bonitatis notas,
non sit varius nec multus: In primigeniâ Quartanâ morbi initio te-
nuior; Crassior & liberalior in subsecutâ alium affectum. Condiatur
humectantibus, & parum calefacientibus, ac extenuantibus, borragi-
ne, buglossâ, cichorio, foeniculo, petroselino, capparibus, croco, cin-
namomo. Si lenta & viscida pituita abundet, modice pipere, synapi,
nasturtio. Sumatur longè ante accessionem, nisi valde calida & sicca
constitutio acrimoniam humorum ita exasperet, ut sub ipso horrore
ingerere cogamur, hortante Gal. i. 17. meth. med. c. ult. quo e-
lati ab acri excremento mordentes sumi, cibi & potionis dulci halitu
mitiores & eutis mollior, reddantur. Nonnunquam indulgendum est
ægroti appetui, quamvis aliquid difficillimæ cōcoctionis, pravi ali-
menti, & tardæ distributionis exambiatur, fit enim, ut cupida Natura
facultates exciret ad fortiorum actionem, atq; insurgens viscerū Vir-
tus amotis obstaculis ayidissimè illud arripiat. POTUS sit vinum tes-
tue, cerevisia defecata, insulis carduob. boragine, lingvâ cervinâ, ab-
synthio. Aut coquuntur similes herbæ in sero caprino, aquâ hordei.
SOMNUS capiatur moderat⁹ cōcilietur in declinatione paroxysmi.
EXERCITIA ante cibum instituantur, si mitior febris sit, fortiora,
præsertim diebus intermediis; Viribus non permittentibus frictio-
nes teneant horum vicem. ANIMI AFFECTUS serventur tranquilli-
Et si ab irâ, aut subita aliquâ consternatione Febris hæc aliquan-
do excussa sit, ALVUS semper aperta retineatur.